

УДК 681.3

*Н.Д. Бушуєва, д.т.н., проф. (КНУБА, Київ);
С.П. Дерлеменко, аспірантка (КНУБА, Київ)*

ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ У ПРОЦЕСІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

АНОТАЦІЯ. В статті розглянуто основні етапи інформаційної взаємодії підрозділів органів державної податкової служби у процесі адміністрування ПДВ, виявлено недоліки та надано пропозиції по оптимізації процесу автоматизованого адміністрування ПДВ.

Ключові слова: інформаційна взаємодія, автоматизоване адміністрування ПДВ, автоматизована інформаційна система.

АННОТАЦИЯ. В статье рассматриваются основные этапы информационного взаимодействия подразделений органов государственной налоговой службы в процессе администрирования НДС, описаны недостатки и даны предложения по оптимизации процесса автоматизированного администрирования НДС.

Ключевые слова: информационное взаимодействие, автоматизированное администрирование НДС, автоматизированная информационная система.

SUMMARY. In this article the basic stages of subdivisions of state tax service organs informational interaction in the process of administration the tax on surplus value are considered, the flaws are described and the offers to optimize the process of automated tax administration are gives.

Key words: informational interaction, administration the tax on surplus value, automated informational system.

Вступ

Серед принципів, що характеризують ефективну систему оподаткування, називають принцип економічності або ефективності, сутність якого полягає в тому, що витрати на збір і обслуговування певного податку не повинні перевищувати суму зібраних коштів по цьому податку. Цей принцип забезпечується ефективною організацією процесу адміністрування податків, у тому числі ефективною взаємодією між підрозділами, які беруть участь у цьому процесі.

Аналіз останніх досліджень з існуючої проблеми

Згідно з розробленою системою адміністрування ПДВ суб'єкти підприємницької діяльності, в залежності від виявлених ризиків, потрапляють до однієї з чотирьох категорій уваги, які опрацьовуються відповідними підрозділами державної податкової служби [2].

Щомісячно кожному підрозділу надається для супроводження перелік суб'єктів господарської діяльності (далі СГД) з ви-

значеними для кожного підприємства факторами ризику, який формується на регіональному рівні на підставі аналізу всієї наявної бази даних про діяльність попередньо відібраних суб'єктів господарської діяльності.

Відбір суб'єкта господарської діяльності для роботи в поточному місяці із всього переліку суб'єктів господарської діяльності в регіоні здійснюється на підставі внутрішнього показника податкового ризику в межах категорії уваги, який обчислюється на основі показників галузевого, регіонального та ризику типу діяльності. Для роботи визначаються СГД з найбільшим значенням внутрішнього показника податкового ризику.

Опрацювання кожного фактору ризику відбувається відповідно спеціально розроблених інструкцій. Результатом роботи є остаточний висновок про наявність чи відсутність порушення з боку платника податків.

Постановка задачі

Таким чином, з метою оптимізації процесу

адміністрування ПДВ, серед інших задач постає завдання оптимізації інформаційної взаємодії між підрозділами державної податкової служби в процесі виконання ними своїх обов'язків. В даному випадку під інформаційною взаємодією розуміються процеси обробки податкової звітності, починаючи від платника податків і закінчуючи Державним Казначейством.

Аналіз інформаційної взаємодії органів ДПС у процесі адміністрування ПДВ

Особливу увагу під час оптимізації та автоматизації процесу адміністрування ПДВ слід привернути процесам визначення категорії платників податків та розподілу навантаження на інспекторів, що займаються безпосередньо перевітками та відпрацюванням факторів ризику по суб'єктах підприємницької діяльності.

В залежності від категорії уваги декларації визначаються подальші дії з кожною із декларацій щодо рівня підтвердження задекларованих сум ПДВ:

1. Передання декларації для відображення в особовому рахунку платника податків (підтвердження);
2. Призначення кабінетного аудиту платника;
3. Призначення виїзного аудиту платника;
4. Призначення податкового розслідування діяльності суб'єкта господарської діяльності (передання в підрозділи податкової міліції).

Оцінка декларації відбувається в декілька етапів (рис. 1).

З точки зору втрат бюджету найбільш ризикованими є декларації із заявленою до відшкодування з бюджету сумою в рахунок наступних платежів або на розрахунковий рахунок. Далі обирають декларації з найбільшою сумою до відшкодування та відпрацьовують згідно визначених факторів ризику.

На схемі (рис.2) відображено основні етапи взаємодії підрозділів органів ДПС при адмініструванні ПДВ в окремому випадку, коли платник подає декларацію із заявленою до відшкодування з бюджету сумою в рахунок наступних платежів або на розрахунковий рахунок.

Складність схеми зумовлена особливо-

стями предметної області, зокрема, значною кількістю процедур, документів та підрозділів, що приймають участь у адмініструванні ПДВ.

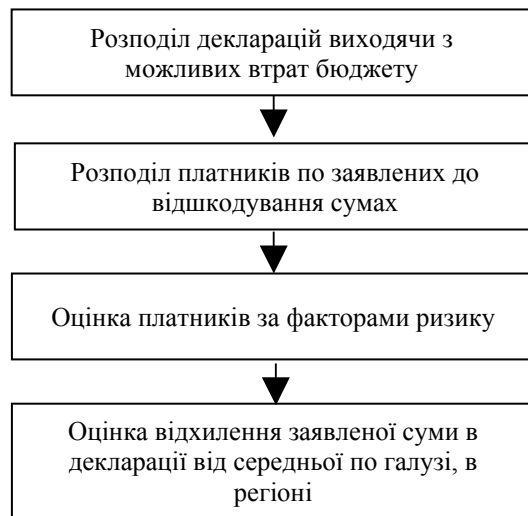

Рис.1 Етапи оцінки декларацій

Таким чином, платник податків подає податкову звітність (декларацію з ПДВ) у паперовому чи електронному вигляді з наявністю електронного цифрового підпису, на вибір платника, до відділу ведення та обробки податкової звітності, де вона контролюється на відповідність вимогам законодавства та наявність необхідних реквізитів. За відсутності зауважень, податкова звітність реєструється у системі приймання та комп'ютерної обробки податкової звітності та заноситься до електронної бази податкової звітності. Одночасно проводиться автоматизована перевірка податкових документів відповідно до затверджених та реалізованих алгоритмів контролю, а також виконується верифікація окремих звітних показників. Далі виконується імпорт інформації до відповідних АІС та АРМів, що експлуатуються підрозділами у процесі адміністрування податків.

Після закінчення обробки податкової звітності підрозділ ведення та захисту податкової звітності формують реєстри поданої, уточнюючої, невчасно поданої та неподаної звітності, у розрізі форм із урахуванням різних способів подання звітності, та передають у підрозділи оподаткування юридичних (фізичних)

осіб[4].

Працівники підрозділів оподаткування юридичних, фізичних осіб, податкового контролю та податкової міліції після проведення автоматизованого співставлення на центральному рівні даних податкової звітності з ПДВ контрагентів у той же день отримують доступ (екранні форми) до інформації про результати такого співставлення та перевіряють отриману інформацію у порядку зменшення категорії. За наслідками перевірки отриманої інформації усуваються помилки, допущені працівником підрозділу ведення та захисту податкової звітності при

введенні податкової звітності до електронної бази податкової звітності з паперового носія, враховуються уточнюючі розрахунки (у разі їх подання платником ПДВ) та складаються акти перевірки платника ПДВ (камеральної, документальної невиїзної, планової, позапланової перевірки) із обов'язковим зазначенням у розрізі контрагентів донарахованих сум ПДВ. Після закінчення перевірки податковий орган зобов'язаний надати органу державного казначейства висновок із зазначенням суми, що підлягає відшкодуванню з бюджету [7].

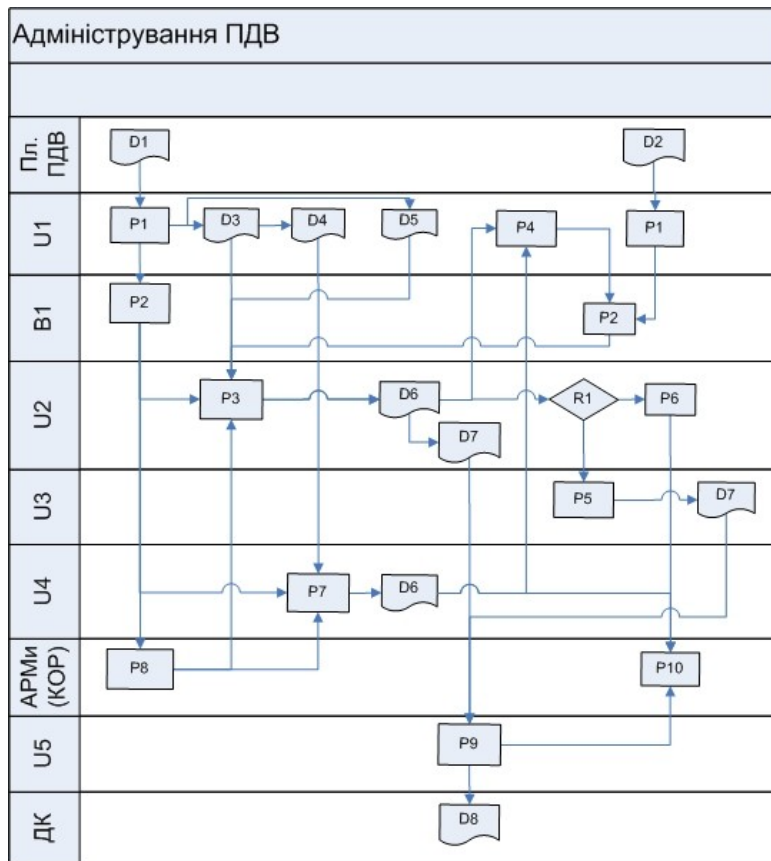

Рис. 2 Інформаційна взаємодія між підрозділами ДПС під час адміністрування ПДВ

Умовні позначення, які використовуються на схемі (рис.2):

Підрозділи ДПС

Пл. ПДВ - платник ПДВ;

U1 - підрозділ ведення та обробки податкової звітності;

U2 - управління оподаткування юридичних, фізичних осіб;

U3 - управління контрольно-перевірочної роботи;

U4 – управління податкової міліції;

U5 - підрозділ обліку та звітності;

АРМи (КОР) - АРМи (картка особового рахунка);

ДК - Державне казначейство.

Процеси

P1 - приймання, візуальний контроль, реєстрація, перенесення, автоматизована перевірка, верифікація податкової звітності;

P2 - автоматизована перевірка, співставлення в розрізі контрагентів, визначення категорії платника податку;

P3 - перевірка звітності в послідовності зменшення категорії (камеральна, документальна невізна, планова, позапланова, донараховані суми ПДВ);

P4 - виправлення помилок, що могли виникнути при внесенні податкової звітності;

P5 - позапланова візна перевірка;

P6 - уточнення податкових зобов'язань, результатів співставлення;

P7 - перевірка, оперативне відпрацювання інформації щодо платника ПДВ;

P8 - перенесення даних;

P9 - проведення підтвердження сум бюджетного відшкодування у картках особових рахунків платників ПДВ;

P10 - перенесення даних, статистична інформація.

Документи

D1 - податкова звітність з ПДВ;

D2 - уточнюючі розрахунки (у разі виявлення помилки у показниках раніше поданої декларації);

D3 - реєстри поданої та неподаної звітності;

D4 - копії реєстрів поданої та неподаної звітності;

D5 - відпрацьовані документи;

D6 - акти перевірки;

D7 - довідка про підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування ПДВ;

D8 - Висновки про суми бюджетного відшкодування ПДВ.

Прийняття рішення

R1 - Результат перевірки.

Під час взаємодії підрозділів органів ДПС обмін інформацією, в основному, відбувається шляхом передачі паперових документів та одночасно імпорту даних з одних баз даних до інших, що підтримують відповідні функції процесу та з якими працюють відповідні управління.

Висновки

На даному етапі недоліками системи адміністрування ПДВ є наявність декількох інформаційних систем та АРМів, які

потребують занесення до них інформації з податкової звітності, а також значна кількість паперових документів, що використовуються для обміну інформацією під час взаємодії підрозділів ДПС у процесі адміністрування ПДВ.

Тому оптимізація взаємодії на основі розробки та впровадження систем автоматизації процесів адміністрування ПДВ на основі запропонованої в цій статті моделі дозволить мінімізувати кількість помилок, що можуть виникати на різних етапах процесу адміністрування ПДВ, прискорити процес обміну інформацією як в межах податкового органу між його підрозділами, так і з зовнішніми організаціями.

Література

1. *Наказ ДПА України від 25.12.2004 р. №722 «Про організаційну структуру органів державної податкової служби»*
2. *Наказ ДПА України від 23.02.2005 р. № 78 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розподілу платників податків за категоріями уваги та їх супроводження органами державної податкової служби»*
3. *Наказ ДПА України від 15.04.2008 №250 «Про затвердження нової редакції Методичних рекомендацій щодо приймання та комп'ютерної обробки податкової звітності платників податків в ОДПС України».*
Наказ ДПА України від 18.04.2008 №266 «Про організацію взаємодії органів державної податкової служби при опрацюванні розшифровок податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість у розрізі контрагентів».
4. *Наказ ДПА України від 18.08.2005 №350 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо взаємодії між підрозділами органів державної податкової служби України при організації та проведенні перевірок достовірності нарахування бюджетного відшкодування податку на додану вартість».*
5. *Закон України від 03.04.1997 р. №168/97-ВР «Про податок на додану вартість».*

Рецензент: Ю.М. Тесля, д.т.н., проф. (КНУБА)

Отримано: 10.06.2009 р.